

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 359/2014-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. októbra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť Z. S., zastúpeného advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, Podbrezovská 34, Bratislava, pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 7/2007 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Z. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 7/2007 p o r u š e n é b o l o .

2. Z. S. priznáva finančné zadostučinenie v sume 2 500 € (dvetisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Nové Zámky povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Nové Zámky je povinný uhradiť Z. S. trovy konania v sume 340,88 € (slovom tristoštyridsať eur a osemdesiatosem centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. Eleny Ľalíkovej, Podbrezovská 34, Bratislava.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 359/2014-9 z 10. júna 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť Z. S. (ďalej len „sťažovateľ“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 7/2007.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 600/14 doručeným ústavnému súdu 10. júla 2014, v ktorom uviedol:

„... Sťažovateľ v prijatej sťažnosti namieta predovšetkým tú skutočnosť, že od vrátenia veci z Krajského súdu Nitra Okresný súd je nečinný. Zo spisu vyplýva, že Krajský súd Nitra potom ako dňa 15.12.2010 zrušujúcim uznesením 5Co 241/10-408 vec vrátil na ďalšie konanie, spis doručil na tunajší súd 04.02.2011. Konajúci sudca úpravou

zo dňa 02.03.2011 uložil doručiť účastníkom predmetné uznesenie a následne predložiť spis. Po uvedenom čase Okresný súd Bratislava V k svojmu spisu 16C 95/07 deväť krát žiadal zapožičanie nášho spisu 6C 7/2007, pričom zakaždým obratom bolo tomuto súdu oznámené, že predmetný spis nie je možné zapožičať, pretože nie je právoplatne skončený. Dňa 07.04.2011 po doručení zrušujúceho uznesenia odporca predložil písomné vyjadrenie s prílohami, ktoré vyjadrenie úpravou sudcu zo dňa 11.04.2011 bolo doručované navrhovateľovi, ktorý ho prevzal 18.04.2011. Následne dňa 27.05.2013 Okresný súd Bratislava I k ich číslu konania 16C 87/11 žiadal o vyhotovenie kópií trestného spisu OS Komárno 3T 210/2007, ktorý je pripojený k nášmu spisu 6C 7/2007. Konajúci sudca úpravou zo dňa 06.06.2013 tomuto súdu oznámil, že predmetný trestný spis 3T 210/07 bol Okresnému súdu Bratislava I zapožičaný k číslu 5C 107/11. Zároveň bol požiadany Okresný súd Bratislava I, aby nášmu súdu vrátil spis 3T 210/07, ktorý bol zapožičaný dňa 16.01.2013. Uvedený trestný spis bol od Okresného súdu Bratislava I vrátený nášmu súdu 18.06.2013, následne boli z neho vyhotovené požadované fotokópie zápisníc z pojednávania a odoslané k spisu 16C 87/11 na OS Bratislava I dňa 28.08.2013. Úpravou konajúceho sudcu zo dňa 23.05.2014 bol vytyčený vo veci termín pojednávania na deň 22.07.2014, o ktorom termíne sa odporca dozvedel v rámci toho, že jeho zástupkyňa dňa 27.05.2014 nahliadala do spisu, pričom dňa 28.05.2014 z dôvodu plánovanej dovolenky žiadala o odročenie pojednávania. Konajúci sudca v čase od 01.07. do 14.07.2014 čerpá dovolenku v zahraničí, po jeho návrate na pracovisko bude bezodkladne vo veci určený nový termín pojednávania, na ktorý budú účastníci predvolaní.

Napriek tomu, že od zrušenia prvostupňového rozsudku a vrátení spisu dňa 04.02.2011 okrem doručenia tohto rozhodnutia a písomného vyjadrenia odporcu, iný meritórny úkon nebol vykonaný. Je nepochybné, že predmetná vec na posúdenie a rozhodnutie nie je vecou jednoduchou ako sťažovateľ v sťažnosti píše, jedná sa o vec náročnú na dokazovanie ako aj vyhodnotenie znaleckých záverov, od ktorých sa žalovaný nárok odvíja. V tomto smere chcem poukázať na to, že konajúci sudca má vo svojom hlavnom oddelení 6C evidovaných ku koncu mája 2014 - 418 nerozhodnutých a 513 nevybavených vecí, preto nie je fyzicky v jeho silách možné dosiahnuť, aby každú jednu vec vybavoval bezodkladne. Bol však dôrazne upozornený, aby v predmetnej veci všetky ďalšie úkony vykonával bezodkladne...“

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 6 C 7/2007 ústavný súd zistil rovnaké skutočnosti, čo sa týka predloženej chronológie, aké uviedol okresný súd, preto ich považoval za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov..., ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (IV. ÚS 15/03, I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokovávanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory o zaplatenie peňažnej sumy tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne ani skutkovo zložité. Okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti síce uviedol, že zo skutkového hľadiska ide o zložitejší spor, s čím sa ústavný súd čiastočne stotožňuje, pretože v priebehu konania bolo potrebné hodnotiť závery znaleckého posudku, avšak doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub prípadnej faktickej náročnosti prerokovávanej veci. Ústavný súd súčasne nezistil, že by išlo o právne zložitú vec.

2. Pri posudzovaní druhého kritéria, t. j. hodnotenia prípadných zbytočných priet'ahov v konaní, ústavný súd dospel k záveru, že k dĺžke posudzovaného konania podstatne neprispeli okolnosti na strane sťažovateľa. Sťažovateľ bol v konaní aktívny a súčinnosťný.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci a poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania 7 rokov a 9 mesiacov, z toho na okresnom súde 6 rokov a 10 mesiacov, je už samo osebe neprimerané.

Ústavný súd zistil obdobie nečinnosti okresného súdu od 4. februára 2011, keď sa spis vrátil okresnému súdu, do 12. septembra 2014, keď sa konalo pojednávanie a bol vyhlásený rozsudok okresného súdu. Ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní bol neefektívny, čo vyplýva predovšetkým z toho, že Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) zrušil uznesením č. k. 5 Co 241/2010-408 z 15. decembra 2010 rozsudok okresného súdu č. k. 6 C 7/2007-373 z 9. októbra 2009 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vo vyjadrení predsedu okresného súdu sa uvádza: *„... od zrušenia prvostupňového rozsudku a vrátení spisu dňa 04.02.2011 okrem doručenia tohto rozhodnutia a písomného vyjadrenia odporcu, iný meritórny úkon nebol vykonaný.“* Do dnešného dňa nie je vec právoplatne skončená. Zo spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že na pojednávaní 12. septembra 2014 bol vyhlásený rozsudok, ktorým okresný súd návrh zamietol. Písomné vyhotovenie rozsudku sa v spise nenachádza (nebolo vyhotovené).

Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, ktorý mal smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02), a jeho neefektívna činnosť mala rozhodne vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti preto ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je ním vedené pod sp. zn. 6 C 7/2007, došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci

bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na to, že ústavný súd zo spisu okresného súdu zistil, že v čase rozhodovania o tejto ústavnej sťažnosti už bol vyhlásený rozsudok okresného súdu (na pojednávaní 12. septembra 2014), ústavný súd neuložil okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € z dôvodov v nej uvedených.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy aj priznanie finančného zadosťučinenia. Pri jeho určení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti

aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 7/2007, berúc do úvahy konkrétne okolnosti danej veci, považoval priznanie sumy 2 500 € sťažovateľovi za primerané finančné zadostučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa sťažovateľa trovy konania vyčíslila sumou 340,88 €, a to za dva úkony právnej služby vrátane dane z pridanej hodnoty (prevzatie právneho zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, písomné podanie – sťažnosť).

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) priznal sťažovateľovi náhradu trov konania. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2013 v sume 804 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2014 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 134 €. Ďalej má právna zástupkyňa sťažovateľa aj nárok na náhradu režijného paušálu 8,04 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Právna zástupkyňa je zároveň platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena a náhrady zvyšujú podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľovi, spolu predstavuje sumu 340,88 €.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. októbra 2014